

Arbeidsbok

For skoler i Nord-Troms og Finnmark som arbeider med

Læring i friluft

MER og BEDRE utetid

- Får vi til mer bruk av det klasserom som mangler vegger og har himmelen som tak?

Skolene er viktige for kommunene, og dermed også for friluftsrådene. Samtlige kommuner i Nord-Troms og Finnmark er med i sitt friluftsråd. Det gir en unik mulighet for samarbeid og mer læring i friluft. Det å være en ressurs og samarbeidspartner for våre medlemskommuner er friluftsrådets viktigste oppgave. Kommunen er så mangt. Skolene er kanskje kommunens aller viktigste oppgave. Hvordan skal friluftsrådene lykkes med å være en samarbeidspartner for skolene? Vi må vite om hverandre og vi må finne gode måter å holde kontakten på. Ikke minst i en travel dag med lange avstander kan det være krevende.

"Læring i friluft" er friluftsrådets aller viktigste bidrag til skolene. Vårt mål er at det skal bli enklere og mer naturlig å ta i bruk andre læresteder enn bare klasserommet og skolebygningen. Hvor lærer elevene best og hvor skal undervisningen være? Spørsmålet er grunnleggende for den som er opptatt av utendørs undervisning der ulike læresteder i nærmiljøet tas i bruk. Dette gjelder for alle klassetrinn og til alle årstider. Variasjon, samarbeid, naturopplevelser og fysisk aktivitet er viktige stikkord i "Læring i friluft". Arbeidsboka skal gjøre det enklere for skolene å komme i gang med "Læring i friluft" der hele personalet deltar, og ikke bare noen få engasjerte ildsjeler.

Hugo Tingvoll
Daglig leder
Nord-Troms Friluftsråd/Finnmark Friluftsråd

Vår skole

Skolens navn:

Kommune:

Kontaktperson "Læring i friluft":

Epost: Mobil:

Rektor:

Epost:

Antall elever: Barneskole Ungdomsskole Begge deler

Dato: Signatur kontaktperson:

Dette mener Friluftsrådernes Landsforbund:

"Læring i friluft" er Friluftsrådernes og Friluftsrådernes Landsforbunds felles tiltak for å bidra til mer og bedre uteaktivitet i barnehage, grunnskole og SFO med utgangspunkt i vår friluftskompetanse. Vi mener at Læring i friluft bidrar til en aktiv prosess der barn og unge lærer om virkeligheten i virkeligheten samtidig som de sosiale relasjonene mellom barn og mellom barn og voksne bedres. Barna blir mer fysisk aktive, de har større naturkontakt og får en større forståelse av spillet mellom natur og menneske

Hvilken skole er dere?

Dersom vi grovt sett deler skolene inn i tre, hvilken skole er i så fall dere?

Klasseromsskole

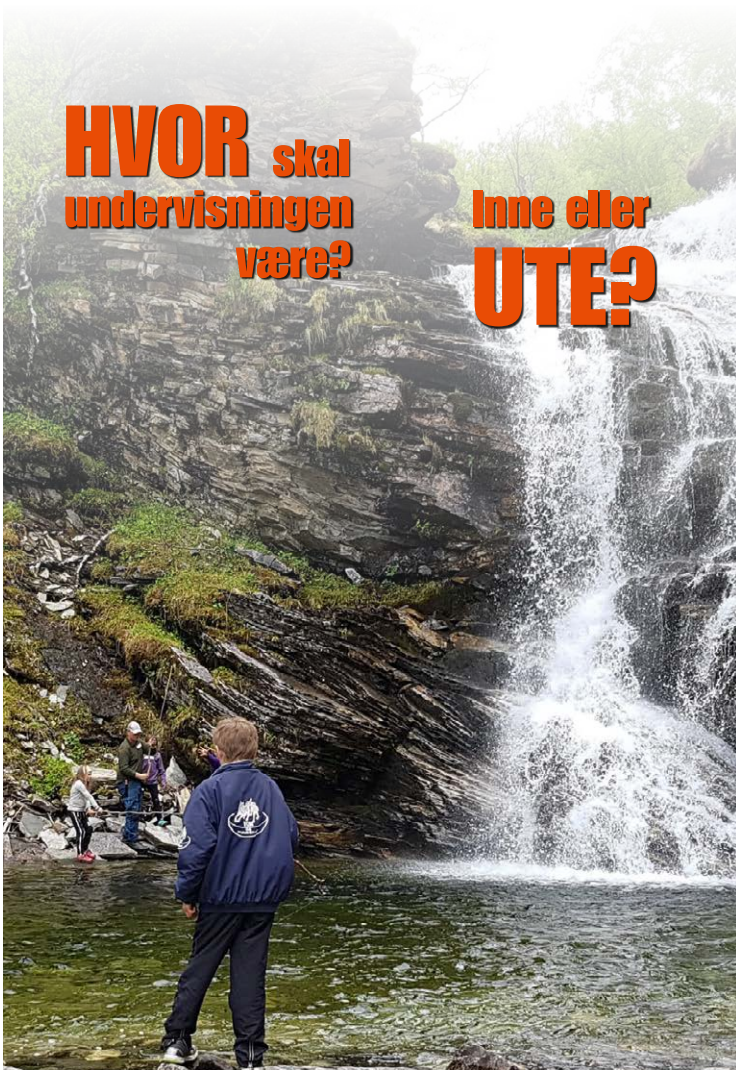
Vi er en skole der det aller meste av undervisningen gjennomføres innendørs.

Ildsjelskole

Vi er en skole med noen ildsjeler som er flink til å ta elevene ut og som bruker det klasserom som mangler vegger og har himmelen som tak, men som sliter å få hele personalet med på å gjøre det samme.

Ryggradskole

Vi er en skole der det å være ute med aktiv bruk av læresteder i nærmiljøet "sitter i ryggmargen" og er solid forankret i skolens ledelse og blant de øvrige ansatte.

Info-kortet er sendt for utdeling til alle lærere. Har deres skole fått det?

Hva er "Læring i friluft"?

Læring i friluft er enkelt og greit, men likevel så vanskelig;

LÆRING som foregår i FRILUFT

Skal læring skje er forberedelse et viktig stikkord. At læring er viktig er det ingen tvil om. Aldri før har fokus på læring i norsk skole vært større enn nå. Elever og skoler måles og vurderes.

"Tøysetid" inne og ute er det ikke så mye plass til. Vedtatte kompetansemål skal nås. Våre nasjonale myndigheter har gjort vedtak om det. Men hvordan nå alle disse målene?

Vi trenger lærere som spør;

HVOR gjennomføres undervisningen?

Innendørs blir ofte svaret. Vi trenger også lærere som svarer; UTE. Husk at det finnes gode læresteder utendørs. Det gjelder bare å finne dem.

Kompetanse- og læringsmålene er konkrete og mange. De er styrende og de er til tider krevende. Men hvordan nå alle disse målene? Noen ganger nås målene kanskje best innendørs. I så fall er vel valget lett? Da velges klasserommet og en innendørs læringsarena.

Men hva hvis læring kan skje bedre ved å velge den læringsarena som mangler vegger og har himmelen som tak? Vår definisjon blir da:

"Læring i friluft" er skoler og lærere som tenker variasjon og som kartlegger og tar i bruk læresteder i nærmiljøet i tillegg til selve klasserommet og skolebygget.

Eksempler på lærestedet i nærmiljøet:

Skogen, fjæra, havet, elva, myra, butikken, hagen, parken, skoleplassen, idrettsanlegget, parkeringsplassen, kirka, bedriften. Kommer du på flere?

Hvorfor "Læring i friluft"?

Dette er kanskje de aller viktigste argumentene for å ta i bruk læresteder utendørs:

- Bidrar til mer variasjon i undervisningen.
- Fører til mer samarbeid.
- Fører til økt engasjement.
- Uteskole er sosialt og inkluderende.
- Gir mer fysisk aktivitet.
- Lar naturopplevelser bli en del av undervisningen.
- Virkelighetsnær undervisning. Lærer om virkeligheten i virkeligheten.

Du har kanskje andre argumenter i tillegg?

.....

.....

.....

.....

Forankring av "Læring i friluft"

Skal vi lykkes er vi helt avhengig av at "mange drar lasset". "Læring i friluft" kun med noen få ildsjeler og engasjerte lærere blir vanskelig.

- Vi trenger rektorer som går foran og viser vei.
- Vi trenger rektorer som sier det er viktig og riktig med "Læring i friluft" der skolen tar i bruk andre læresteder i nærmiljøet enn bare skolebygget.
- Vi trenger rektorer som sammen med skolens kontaktpersoner får hele kollegiet med på at dette er noe som skal kjennetegne skolens måte å arbeide på.

Ikke bare skal rektor og kontaktperson få med seg de andre på skolen. Det å informere og forankre arbeidet med "Læring i friluft" blant foreldre og foresatte er også viktig. Det nytter ikke hvor godt skolen har forberedt seg dersom det kommer elever på skolen "sommerkledd" på en vinterdag.

Lange avstander gjør det vanskelig for friluftsrådet å delta på skolene så mye som ønskelig. I de fleste tilfeller må derfor skolens kontaktperson selv sørge for temaet blir tatt opp og drøftet.

For skolens kontaktperson kan det være en vanskelig og tidkrevende jobb å sørge for forankring av "Læring i friluft" som en del av skolens virksomhetsplan.

Friluftsrådets deltakelse:

- Personalmøte på skolen
- Møte med foreldre og foresatte

Personalmøte

Vi kan selv sørge for at læring i friluft blir tema på et av våre personalmøter:

Ja Nei Vet ikke

Dato for når "Læring i friluft" ble tatt opp som tema på personalmøte:.....

Hvor godt fornøyd er du med responsen og engasjementet på personalmøtet:

Misfornøyd Passe fornøyd Godt fornøyd

Kom gjerne med utfyllende kommentarer om personalmøtet:

.....

.....

.....

.....

Foreldremøte

Vi kan selv sørge for at læring i friluft blir tema på foreldremøte:

Ja Nei Vet ikke

Dato for når "Læring i friluft" ble tatt opp som tema på foreldremøte:

Hvor godt fornøyd er du med responsen og engasjementet på foreldremøtet:

Misfornøyd Passe fornøyd Godt fornøyd

Kom gjerne med utfyllende kommentarer om foreldremøtet:

.....

.....

.....

.....

Hvor skal undervisningen gjennomføres?

Skolene oppfordres til å kartlegge læresteder som finnes i nær tilknytning til skolen. Fullfør gjerne kartleggingen ved å digitalisere dataene. Les mer om verktøyet skoleute.no på side 10. Målet er å gjøre lærestedene kjent for alle lærere, og motivere til bruk av disse til alle årstider og for så mange klassetrinn som mulig. Å digitalisere lærestedene på et felles nettsted er kanskje den beste måten å gjøre dem kjent og tilgjengelig for så mange som mulig.

Lærested som finnes nært vår skole:

Egner seg for bruk i hvilket/hvilke fag:

Egner seg for:

Småtrinnet Mellomtrinnet Ungdomstrinnet

Lærested som finnes nært vår skole:

Egner seg for bruk i hvilket/hvilke fag:

Egner seg for:

Småtrinnet Mellomtrinnet Ungdomstrinnet

Lærested som finnes nært vår skole:

Egner seg for bruk i hvilket/hvilke fag:

Egner seg for:

Småtrinnet Mellomtrinnet Ungdomstrinnet

Lærested som finnes nært vår skole:

Egner seg for bruk i hvilket/hvilke fag:

Egner seg for:

Småtrinnet Mellomtrinnet Ungdomstrinnet

Lærested som finnes nært vår skole:

Egner seg for bruk i hvilket/hvilke fag:

Egner seg for:

Småtrinnet Mellomtrinnet Ungdomstrinnet

Lærested som finnes nært vår skole:

Egner seg for bruk i hvilket/hvilke fag:

Egner seg for:

Småtrinnet Mellomtrinnet Ungdomstrinnet

Lærested som finnes nært vår skole:

Egner seg for bruk i hvilket/hvilke fag:

Egner seg for:

Småtrinnet Mellomtrinnet Ungdomstrinnet

Lærested som finnes nært vår skole:

Egner seg for bruk i hvilket/hvilke fag:

Egner seg for:

Småtrinnet Mellomtrinnet Ungdomstrinnet

Lærested som finnes nært vår skole:

Egner seg for bruk i hvilket/hvilke fag:

Egner seg for:

Småtrinnet Mellomtrinnet Ungdomstrinnet

Lærested som finnes nært vår skole:

Egner seg for bruk i hvilket/hvilke fag:

Egner seg for:

Småtrinnet Mellomtrinnet Ungdomstrinnet

Nyttig digitalt verktøy for stedsbasert læring

Friluftsrådernes Landsforbund har sammen med friluftsrådene utviklet et digitalt verktøy for stedsbasert læring. Stedsbasertlaering.no er nettstedets domene. Kanskje et navn som er vanskelig å huske og skrive korrekt? Vi har derfor valgt å opprette et nytt domene som tar deg til samme sted. Skoler i Nord-Troms og Finnmark logger seg på via:

skoleute.no – et digitalt verktøy som skal gjøre det enklere for skolene:

- Å kartlegge hvilke læresteder som finnes i skolens nærområde
- Å lage undervisningsopplegg for alle klassetrinn til alle årstider som er tilpasset lærestedene

Stedsbasert læring er et undervisningsverktøy og en portal for registrering av læringssteder utenfor klasserommet. På skoleute.no kan du registrere undervisningsopplegg i geografiske punkt i et kart.

Skoleute.no gir mulighet for at lærere enkelt kan få oversikt over det potensiale som finnes i områdene rundt skolen. Løsningen er brukerstyrt der lærere selv legger inn gode undervisningsopplegg på steder som egner seg. Dermed blir dette en bank med ideer, inspirasjon og konkrete opplegg som kan brukes for deg som lærer og dine kollegaer.

Ved å søke på stikkord og tema kan grunnskoler og lærere i Norge finne undervisningsopplegg tilpasset egne ønsker og behov.

Har du tatt deg tid til å gjøre deg kjent med skoleute.no?

Ja Nei

Har du laget din egen bruker på skoleute.no?

Ja Nei

Tror du din skole vil ta i bruk skoleute.no til å kartlegge læresteder og legge ut undervisningsopplegg om disse?

Ja Nei Vet ikke

Antall læresteder dere har lagt ut:

Til hvilke fag egner disse seg?

Norsk Engelsk Matematikk Naturfag Samfunnsfag
 KRLE Mat og helse Kroppsøving Kunst og håndverk

Hvis dere ikke er kommet i gang. Når tror du deres skole vil ha kartlagt lærestedene og lagt ut sine første undervisningsopplegg:

Hvordan oppnå én time daglig fysisk aktivitet?

Stortingets undervisningskomite har flere ganger, senest høsten 2018, drøftet målet om å oppnå minst én time daglig fysisk aktivitet for alle elever. Hvordan ligger dere an på deres skole?

Når ble temaet om én time daglig fysisk aktivitet drøftet blant personalet:

Vil dere lage en plan for hvordan deres skole kan oppnå målet om én time daglig fysisk aktivitet for alle?

Ja Nei Vet ikke

Vi har gjort planen ferdig?

Ja Nei

Det påstås at de skoler som lykkes best med målet om én time fysisk aktivitet, er de som klarer å la fysisk aktivitet bli en del av den ordinære undervisningen. Er du enig i det:

Ja Nei Vet ikke

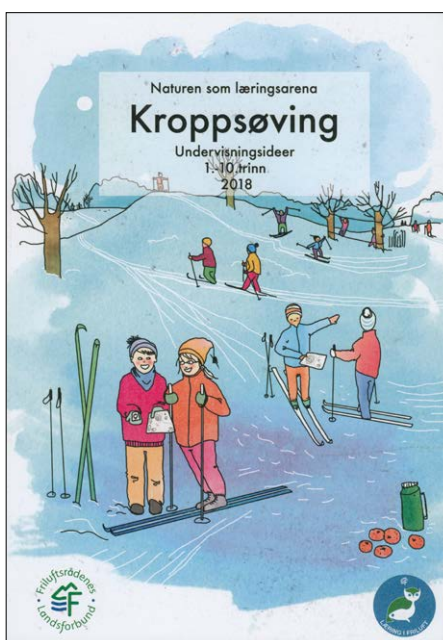
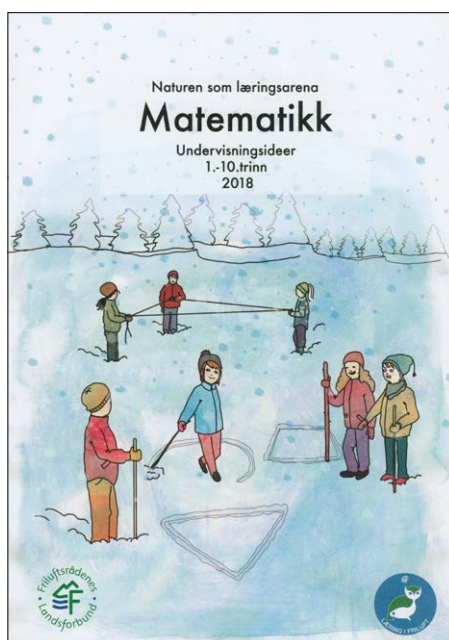
Kom gjerne med andre tanker og innspill om én time daglig fysisk aktivitet

.....

.....

.....

.....

Skolens arbeid med kompetansemål der friluftsliv inngår

Kompetanseløftet og lokale læreplaner er retningsgivende for arbeidet. Nettverket "Læring i friluft" ønsker å fungere slik at skolene motiverer og veileder hverandre i arbeidet, slik at målene nås på en god måte.

Her er noen av kompetansemål som skolene er pliktig til å følge:

Kompetansemål og friluftsliv – Kroppsøving

Etter 4. klassetrinn:

Friluftsliv ikke særskilt nevnt, men under kroppsøving står følgende:

- Leke og være med i aktiviteter i varierte miljø.
- Vanntilvenning med ulike aktiviteter i vann. Bli svømmedyktig.
Trygg ferdsel ved og på vann.
- Arbeide med småredskaper.
- Bruke ski og skøyter.
- Lage og bruke enkle kart for å orientere seg i nærområdet.
- Bruke klær, klær og enkle bruksredskaper for å oppholde seg i naturen på en trygg og funksjonell måte.
- Samtale for regler som gjelder for opphold i naturen, og kunne praktisere sporløs ferdsel

Etter 7. klassetrinn:

Retningsgivende:

- Gi elevene kompetanse som trengs for å kunne ferdes i og verdsette opphold i naturen.
- Det skal legges vekt på lokale friluftslivstradisjoner, bruk av nærmiljøet og hvordan en kan orientere seg og oppholde seg i naturen til ulike årstider.

Mål for opplæringen:

- Orienter seg ved hjelp av kart i kjent terreng.
- Fortelle om lokale friluftslivstradisjoner.
- Være med i ulike friluftslivsaktiviteter og praktisere trygg ferdsel under varierte værforhold.
- Planlegge og gjennomføre overnattingstur.
- Praktisere noen aktiviteter med røtter i samisk tradisjon.
- Utføre enkel førstehjelp.
- Praktisere ski- og skøyteaktiviteter der forholdene ligger til rette for det.

Bokserien "Naturen som læringsarena" består av syv hefter med nyttige undervisningsideer om undervisning uten-dørs i matematikk, samfunnsfag, kunst og håndverk, naturfag, norsk, kroppsøving, mat og helse for alle klassetrinn og til alle årstider. Utgitt av Friluftsrådene Landsforbundet 2018.

På hvilken måte kan friluftsrådet hjelpe til?

Samarbeidet mellom skolene og friluftsrådet utvikles forløpende. Friluftsrådet kan blant annet bidra med:

1. Lede og koordinere nettverket "Læring i friluft" der skolene deltar.
2. Utstyr:
 - Tilskudd til kjøp av snøformingssett og utstyr for utemat på bål, skiutstyr, kajaker, truger, telt, hengekøyer, utstyr for snorkling og skredutstyr. er noe av det friluftsrådene har bidratt med.
3. Formidle informasjon og litteratur.
4. Aktiviteter og arrangement
5. Kompetanseløft for mer "Læring i friluft"

Et kompetanseløft for mer læring i friluft

Kurs, kompetanseheving og videreutdanning. Dette er viktige stikkord for å oppnå mer læring i friluft med den utvikling som vi ønsker. Men hvordan lykkes i en travel hverdag, med lange avstander og stramme skolebudsjett?

Skoler som deltar i "Læring i friluft" samarbeider med friluftsrådene om nettopp dette. Kurs og samlinger på den enkelte skole og nettverkssamlinger med deltakelse fra flere skoler prioriteres i arbeidet med å oppnå økt motivasjon og ny kunnskap.

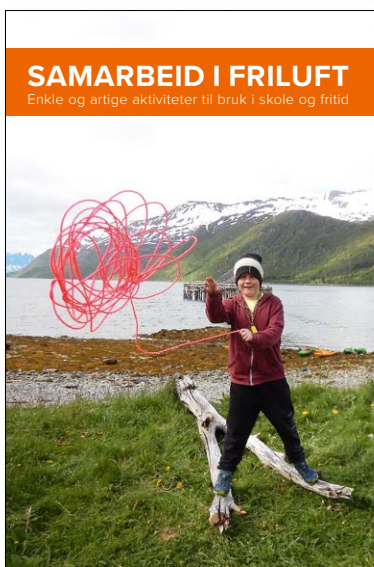
Mange skoler i Nord-Troms og Finnmark har fra sitt friluftsråd fått utstyr for utemat på bål.

Friluftskort – grunnopplæring i friluftsliv

Et cirka 15 timers opplegg der allemannsretten, kart og kompass, bål, klær og utstyr, mat på tur og turplanlegging inngår. Passer for valgfag friluftsliv og i undervisning forøvrig.

Friluftskort er utviklet av Nord-Troms Friluftsråd og Finnmark Friluftsråd.

Samarbeid i friluft. Gratis hefte med 34 aktiviteter til bruk i skole og fritid.

Utgitt av Nord-Troms – og Finnmark Friluftsråd 2017

Boka "Høsting – en smak av tradisjon og muligheter" presenterer undervisningsopplegg om alt fra bær, sopp, urter og mat fra fjæra og havet.

Utgitt av Friluftsrådernes Landsforbund 2017

Lue i premie! Alle elever som er med på "Full Fræs" får sin egen lue.

"Full Fræs"

Friluftskamp for ungdomsskoler er et eksempel på aktivitet Friluftsrådet gjennomfører. Målet er å få alle våre ungdomsskoler til å gjennomføre Full Fræs der vinnerlaget skal representere sin skole på regionfinalen. Alle elever som deltar får ei lue som bevis på deltagelsen.

Hva er "Full Fræs"?

Det er Polarsirkelen friluftsråd og Salten friluftsråd som har utviklet "Full Fræs". Det betyr at de har på plass et ferdig opplegg som gjør det enkelt for oss å få til dette. I korte trekk er "Full Fræs":

- En uhytidelig konkurranse mellom ungdomskolene der deltakende lag skal vise sine ferdigheter i ulike friluftøvelser.
- Friluftøvelsene som deltakerne møter i konkurransen er knyttet til relevante tema innenfor friluftsliv og kompetansemål i grunnskolens lærerplaner.
- Vi nevner her høsting, navigasjon, førstehjelp, knuter, bevegelseserfaring, mat, bål, bruk av småutstyr som kniv, sag, øks og spade, bekledning, vær, naturkunnskap, bruk av varmekilder, overnatting og leirliv, transport av utstyr og ikke minst å beherske elementene vann, luft og snø.
- Lagene settes sammen med elever på ungdomstrinnet. Hvert lag består av 3 gutter og 3 jenter. Ved skoler med få elever gjøres unntak fra både antall deltakere og fordeling mellom kjønnene.
- I hver øvelse får laget poeng for ferdighet, samarbeid og kreativitet.
- Etter at aktivitetsdagene er gjennomført velger skolene ut et lag som skal representere skolen på regionfinalen. Her møter de lag fra de andre ungdomskolene i Nord-Troms.
- På nettsiden til Salten Friluftsråd er det oppgaver som skolene kan velge blant. Som dere vil se er det i tillegg til gode skriftlige beskrivelser også filmsnutter som viser hvordan oppgavene og aktivitetsdagen kan gjennomføres. Les mer på:

<http://friluft.salten.no/fullfras>

På nettsiden vil dere også finne en film om "Full Fræs" som kan være nyttig for å spre informasjon til de som trenger å vite mer om hva dette innebærer.

Kjenner dere til "Læring i friluft" på Facebook?

Det er viktig å utnytte de muligheter som finnes for å "møtes" og for å spre informasjon. Facebook er en slik mulighet. Når lange avstander gjør det vanskelig å møtes "ansikt til ansikt", vil elektronisk kommunikasjon være viktig.

Det er ønskelig at så mange mulig av skolenes lærere er med i en av Facebook-gruppene:

- Læring i friluft – Nord-Troms
- Læring i friluft – Finnmark

Dato for når det ble gitt informasjon til skolens ansatte om Facebook-gruppa:.....

Av lærere/ansatte ved vår skole er med i Facebook-gruppa

(skrives inn noen dager etter at informasjon ble gitt til personalet.
Vurder om påminnelse er nødvendig).

PS: Vi bør ha forståelse for lærere som ønsker å holde Facebook privat, dvs. som ikke ønsker å være med i grupper og bruke Facebook i jobbsammenheng.

Arbeidsboka fylles ut av skolens kontaktperson for "Læring i friluft". Deltakelse og engasjement fra skolens ledelse og samtlige lærere er viktig for å oppnå den forankring og utvikling som er målet.

Send 1 eksemplar av utfylt arbeidsbok i retur til Nord-Troms Friluftsråd / Finnmark Friluftsråd, boks 145, 9189 Skjervøy. Det er også mulig å fylle ut arbeidsboka på våre nettsider utinord.no (Nord-Troms) og perletur.no (Finnmark).

Nord-Troms Friluftsråd

Finnmark Friluftsråd
Finnmárkku Olgostallanráđđi

Kontakt Nord-Troms Friluftsråd: post@utinord eller Finnmark Friluftsråd: post@perletur.no
dersom du har spørsmål eller ønsker at din skole skal bli med i "Læring i friluft".
Du kan også kontakte daglig leder Hugo Tingvoll på 975 20 450